

HEPATOLOJİ *e-bülten*

TÜRK KARACİĞER ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ Ağustos 2019 Sayı-20

EDİTÖRDEN

Prof. Dr. Fulya GÜNŞAR

Sayın Meslektaşlarım

Bültenimizin Ağustos sayısında 28 Temmuz Dünya Hepatit Günü kutlamalarından haberlerimiz var. Bu yıl 4 dernek Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği, Türk Karaciğer Vakfı, Viral Hepatitle Savaşım derneği, Hep Yaşam Derneği ortaklaşa İstanbul Kadıköy iskelesinde faaliyet düzenledi. Gün boyunca gerçekleşen etkinlikler oldukça ilgi çekti. Prof Dr Ülkü Sarıtaş hocamız da bu sayımızda kendinin ilk katıldığı yurt içi ve yurt dışı gastroenteroloji kongrelerindeki heyecanını, çalışmalarını genç bir asistanın ve akademisyenin hissettiklerini çok güzel kaleme almış. O günün şartlarındaki kongre hazırlıklarını, kongre organizasyonunun nasıl gerçekleştiğini okumak özellikle genç meslektaşlarımıza da heyecan verecek, ilgilerini çekecek ve yol gösterecektir.

Kentsel dönüşüm kapsamında İstanbul'daki Türk karaciğer Araştırmaları Dernek binası da yıkılmıştı. Şimdi inşaat halinde olup önümüzdeki yıl hizmete gireceğini umuyoruz. Bu binanın yıkım, inşaat aşamalarında da Prof Dr Sabahattin Kaymakoğlu ve Prof Dr Murat Akyıldız bizzat ilgilenmiş, kontroller yapmıştır, kendilerine de değerli zamanlarını ayırdıkları için çok teşekkür ederiz.

Ağustos ayında 2 önemli bayramımız da vardı. Kurban bayramınızı ve 30 Ağustos Zafer bayramınızı kutlarken yaza veda ederek yeni akademik yılda hepimize sağlık, başarı ve mutluluk dilekleriyle.

Sevgi ve saygılarımla

DÜNYA HEPATİT GÜNÜ ARDINDAN...

Prof. Dr. Fulya GÜNŞAR

Dünya Sağlık Örgütü; 1967 de Hepatit B mikrobunu keşfeden ve 2 yıl sonra da Hepatit B aşısını geliştirerek Nobel ödülünü alan Baruch Blumberg'in doğum gününden dolayı 28 Temmuz'u (1925-2011) "Dünya Hepatit Günü" olarak belirlemiştir. Bu yıl Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği, Türk Karaciğer Vakfı, Viral Hepatitle Savaşım Derneği, Hep Yaşam Derneği, olarak 4 dernek tarafından Kadıköy İskelede aktivite düzenlendi ve standlar kuruldu. Gün boyu gerek afiş, broşürler gerekse, biz hekimler ve bu dört derneğin temsilcileri, halkımız ile birebir iletişimde bulunarak hepatit farkındalığını artırmaya çalıştık. Sinsi bir hastalık olduğunu, kan testleri ile anlaşılabilirliği, aşı ve genel evrensel korunma koşulları sağlanarak bu hastalıktan korunabileceği ve hasta olanların da yeni etkili antiviral ilaçlarla hastalığın kontrol altına alınabileceğini vurguladık. Bu aktivite sırasında bando ile müzik ve pandomim sanatçıların gösterileri ile farkındalığı artırmaya halkın ilgisini çekmeye çalıştık. Bu aktivitemizin gerçekleşmesi için bu 4 dernek ve ilaç firması olarak da Abdi İbrahim destek olmuştur. Bu nedenle başta dernek başkanları Prof Dr Ramazan İdilman, Prof. Dr. Yılmaz Çakaloğlu, Prof. Dr. Fehmi Tabak, Dr. Hilal Ünalmiş Duda ve dernek yönetim kurullarına, Abdi İbrahim ilaç firması yetkililerine teşekkür ederiz.

Günün sonunda da akşam saatlerinde Galata kulesi' de da sarı renkte ışıklandırılarak, hepatitin önemli belirtisi sarılık vurgulanmak istenmiştir. Bu faaliyetlerin devam etmesi ve halkımızda hepatitler ile ilgili farkındalığın artması, halkımızın doğru bilgilendirilmesi ve 2030 a kadar tüm dünyadan viral hepatitlerin silinmesi dileği ile...

UNUTAMADIĞIM KONGRELER

Prof. Dr. Ülkü SARITAŞ

Kuşkusuz her doktorun aklında, hatırasında unutmadığı ve onun için önemi ve anlamı olan kongreler vardır. Benimki burada bir hatırlatma ve biraz da geçmişî yaşatmak olacak.

Ocak 1989 tarihinde gastroenteroloji asistanı olarak Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi Gastroenteroloji kliniğinde ihtisasa başladım. On yıllık hekimlik hayatımda gördüğümde çok farklı bir ortamda buldum kendimi. Bir yandan sürekli bilimsel çalışmalar yapılıyor, bir yandan da hocalar dahil herkes amatör bir ruhla çok yoğun olan klinik, poliklinik, ultrasonografi, endoskopi laboratuvarlarında hastaya daha iyi hizmet vermek için canla başla çalışıyordu. Herkes her şeye koşturuyordu, bu da insanda inanılmaz bir çalışma isteği, coşku ve heyecan yaratıyordu. Eğitimi-mizden sorumlu şef, şef yardımcısı ve başasistanlarımız bizlerin abla ve ağabeyleriydi. Bu sözde değil özde de böyleydi. Tüm asistanları kucaklayan onlara bildikleri her şeyi canla başla öğretmeye çalışan bu ekip içinde tembellik yapmak geriye düşmek mümkün değildi. İşte bu yoğun ve coşkulu çalışma ortamında o zamanlar iki yılda bir yapılan gastroenteroloji kongrelerinin sekizincisinin 24-28 Ekim 1989 tarihinde Samsun'da yapılacağı belli oldu. Bu benim meslek yaşamımda katılacağım ve bildiri sunacağım ilk kongre olacaktı. Daha önce dahiliye asistanı iken bir kez diyabet kongresine dinleyici olarak katılmışım, ancak doğrusunu söylemek gerekir ise pek de bir şey anlamamışım. Samsun kongresi benim birçok ilkleri yaşamam nedeniyle unutmadığım kongrelerden biriydi. O zamanlar ilaç sanayi desteği diye bir şey yoktu. Herkes kendi imkanları ve Türk Gastroenteroloji Derneğinin (TGD) yardımları ile kongreye katılıyordu. Derneğin temin ettiği otobüs ile ulaşım sağlanıyor, katılım ücreti alınmıyor ve konaklama beş yıldızlı otellerde değil, kamu kurumlarının misafirhanelerinde oluyordu. Kongrenin yapılacağı il gastroenteroloji eğitim kliniği ve akademik kadrosu olan üniversitelerin olduğu şehirlerden seçiliyordu. Kongre TGD'nin katkıları ile kongrenin yapılacağı merkezdeki gastroenteroloji kliniği tarafından hazırlanıyor ve kongre başkanı da o kliniğin bölüm başkanı oluyordu. Samsun kongresi On dokuz Mayıs Üniversitesi Gastroenteroloji kliniği tarafından düzenlenmişti ve kongre başkanı da Prof. Dr. Sait Kapıcıoğlu hocamızdı. Kongre için kliniğimizde hummalı bir çalışma vardı, hocalarımız panelist ve veya oturum başkanını olacaklardı, biz asistanlarda hocalarımızın desteği ve yardımı ile araştırma konuları belirliyor, çok geniş bir hasta birikimi olan

kliniğimizde yapılan işleri geriye dönük dosya taraması şeklinde veya ultrasonografi ve endoskopi laboratuvarlarında ileriye dönük çalışmalar şeklinde planlayarak çok sayıda bildiri hazırladık, ben de ilk kez üç sözlü bildiri ile kongreye katılacaktım. Bu kongreye kadar dahiliye asistanlığı boyunca ve şimdi gastroenteroloji asistanlığına başladıktan sonra birkaç kez seminer ve literatür sunumu yapmışım, ancak ilk kez slayt hazırlayarak büyük bir kongrede sunum yapacaktım. Bu beni hem ürkütüyor, ya başaramaz isem diye; hem de fazlaca coşku ve heyecan veriyordu. O günkü şartlarda ne power point, ne bilgisayar ve internet erişimi, ne de hemen elimizin altında kolayca ulaşacağımız literatür bilgileri vardı. Çalışma konusunu belirledikten sonra literatür taraması için hastane kütüphanesindeki "index medicus" lardan literatür bilgilerini çıkartıyor sonra makalelere ya Hacettepe Üni. Kütüphanesinden ya da YÖK kütüphanesinden ulaşabiliyorduk. Çalışma bitip sunum hazırlamaya sıra geldiğinde önce daktiloda slaytları tek ket A4 kağıdına yazıyorduk, endoskopi resimlerini o zaman kullandığımız fiberoptik endoskoplardan başına yerleştirdiğimiz fotoğraf makineleri ile filme çekiyor, ultrason resimlerini ultrason makinelerinden fotoğraf çıktısı alıp slayt filmine çekerek slayt haline getiriyorduk. Sonra hastane fotoğrafçısı İsmail Göle bunları fotoğraf makinesi ile slayt filmine çekiyor banyo yapıyor ve film şeritlerini bize veriyordu. Biz de her bir slaytı kesiyor küçük slayt kasetlerine yerleştiriyor sağ üst köşeye numaraları yapıyor eğer elimizde slayt makinesi kızıağı var ise ona yüklüyor yok ise bir kutuya yerleştiriyorduk. Tabi slaytlar renkli, bol görselli ve animasyonlu değildi. Lacivert zeminde beyaz yazılardan oluşuyordu. Resim ve şekilleri genelde kitap veya makalelerden slayt filmine çektiyorduk. Bazen de asetat kağıtlarına yazarak hazırlıyorduk sunumları. Hastane kütüphanesinde veya klinikte bulunan tepegöz veya slayt makinesinde sunum kontrolü yapıyorduk. Kongre merkezlerinde slayt makinesi ve tepegöz oluyordu. Ne hikmet ise slayt makinelerinde slayt kızıağını kaydırma sırasında bir takılma oluyor ve sunum kısa süreli de olsa sekteye uğruyordu. Kongre veya toplantıların başarı kriterlerinden birisi de sunumlarda slayt makinesi veya tepegözlerde herhangi bir arıza olmadan sunumların tamamlanması idi. Yukarıda anlattığım koşullarda **VIII.Ulusal Türk Gastroenteroloji Kongresi'ne; Apandisit Tanısında Ultrasonografi, Hepatosellüler Karsinomanın Tanısında Venöz İnvazyonun Önemi ve Abdominal Tüberkülozis** başlıklı üç sözlü bildiri hazırladım. İlk iki bildiri ultrasonografi ile yapılan prospektif çalışma idi. Kliğimiz şeflerinden Gülay hocam (Dr. Gülay Temuçin) ultrasonografiyi bence dünyada en iyi yapan ve yorumlayan doktorlardan biri idi. Hemen her zaman poliklinikte bizim ya da gastroenteroloji cerrahi kliniğinin gördüğü her ciddi ve problemli hastanın ultrasonografisini Gülay hocamız yapar, bize anlatır, yüzde doksan

tanyu koyar ve hastaya en kısa zamanda ne yapılması gerektiği konusunda bizi yönlendirir ve gecikme olmaksızın hastanın tanı ve tedavisi tamamlanırdı. Benim bildirimlerimden ilk ikisi akut apandisit tanısında ultrasonografi ve hepatosellüler kanserli hastalarda portal ven invazyonunun ultrasonografi ile belirlenmesi ve tanıda önemi olup, çok güncel konulardı, Gülay hocamın katkısı ile her iki konunun ultrasonografi bulgularını öğrenmiş ve bildirimleri hazırlamıştım. Kongre hazırlıkları bittikten sonra Ankara'dan TGD tarafından tutulan otobüs ile Samsun'a hareket ettik. Konaklama için Devlet Su İşleri (DSİ) misafirhanesi ve diğer kamu misafirhanelerinde önceden yer ayarlandı. Kongre Samsun Turban Otelinde yapılacaktı. O zamanlar TC Turizm Bakanlığına bağlı beş yıldızlı oteller vardı, bunlar "Turban Oteli" olarak adlandırılıyordu. Sonradan satıldılar. Hocalarımız kongrenin yapıldığı otelde, bizlerde değişik misafirhanelerde kalacaktık. Otobüs ile yolculuk sırasında kliniğimiz şef yardımcılarından Aysel abla (Dr. Aysel Ülker) ile yan yana oturuyorduk, konaklamadan konuşurken keşke kongrenin olduğu otelde kalabilseydik dedim, Aysel abla bir ücreti soralım, ödeyebileceğimiz kadar ise ikimiz aynı odayı paylaşıp kalabiliriz dedi. Cebimizde az bir para vardı, otelin konaklama ücretini sorduk, ikimiz aynı odayı paylaşsak cepteki para ile bunu karşılayabiliyorduk ve biz de Turban da kalmaya karar verdik. Kongrenin yapıldığı otelde konaklayıp, kongre havasını soluyarak 24 saat geçirmek benim için önemli idi. Kongre başladı, stantlar açıldı, her şey mükemmeldi. Bir salondan diğerine koşuyor, tecrübeli hocalarımızın sunumlarını dinliyor, sorular soruyor, stantları ziyaret ederek o günün şartlarında makale broşür ne bulursam topluyordum. Stantları gezerken İlsan-İltaş firmasının doldurduğunuz bir form karşılığında çekiliş numarası dağıttığını ve kura ile İngilizce orijinal gastroenteroloji ve genel dahiliye temel ders kitaplarını armağan ettiğini gördüm. Bir çekiliş numarası da ben aldım. O zamanlar bu kitaplara hem ulaşmak zor hem de çok pahalı olduğu için asistan maaşıyla almak zordu. Çekiliş gün sonunda yapılıyordu, ilk iki gün çekilişinde benim numarama benzer numaralar çıktı, ben her seferinde heyecanla benim diye çılgık atmış, benim olmadığını anladığımda hüsrana uğramıştım, fakat bu arada herkes benim numaramı öğrenmiş oldu. Üçüncü gün ben nasıl olsa bana çıkmıyor diye çekilişe gitmedim, gelin görün ki o günkü çekilişte şans bana gülmüştü ve Cecil iç hastalıkları (Cecil Essential of Medicine) kitabını kazanmıştım. Sonradan birçok yeni baskısı yapılmasına rağmen o gün çekilişte bana çıkan Cecil hala kütüphanemde durmaktadır.

Kongrenin bilimsel kısmı benim açımdan çok yararlı olmuştu, kendimi bir ziyafetten kalkmış gibi hissediyordum. Şimdi olduğu gibi o zamanlarda kongrelerin bilimsel programı yanında sos-

yal programları da olurdu. İlaç sanayi desteği sınırlı olduğu için genelde yerel kongre düzenleyicisi hocamız bölgedeki forsunu kullanarak sosyal programı düzenlerdi. Ne fahiş paralarla medyatik kişiler davet edilir nede ünlü müzisyenler çağrılırdı. Bilimsel programın bittiği akşam gala yemeği düzenlenirdi, şehirdeki bir orkestra veya yerel bir müzik grubu müzik yapardı, bizlerde dans ederek, göbek atarak, halay çekerek eğlenirdik. Kongre bitiminin ertesi gün mutlaka tam gün süren bir çevre gezisi yapılırdı. Samsun'da da böyle oldu. Güzel bir gala gecesi ardından ertesi günü otobüslerle Gerze ve Sinop gezisi yapıldı (Fotoğraf 1,2), kongre tamamlandı ve bizlere unutamadığımız güzel anılar kaldı.

Fotoğraf 1. Sinop-Gerze, Ayaktakiler soldan itibaren rahmetli Tülin Şahin ablamız, Nurgül Şaşmaz, rahmetli Mustafa Şerif Onaran (Gastroenteroloji Cerrahi hocamız), Ülkü Sarıtaş, rahmetli hocamız Leziz Onaran, Burhan Şahin, oturanlar solda Aysel Ülker, yanında Perihan Oğuz

Fotoğraf 2. Sinop, Yukarıdaki fotoğraftaki ekip, Burhan Şahin hocamız eksik

Katıldığım ve kişisel hayatımda önemli anısı olan bir diğer kongre, 5-10 Kasım 1991 tarihinde Nevşehir’de yapılan IX. Ulusal Gastroenteroloji kongresiydi (Fotoğraf 3). Otuz ocak 1991 tarihinde gastroenteroloji uzmanı, 31 ekim 1991 de doçent olmuştum. Bu kongrenin benim için önemi uzman ve çiçeği burnunda doçent olarak katıldığım ilk kongre olmasıydı. Birinci isim sekiz bildiri ile katıldığım bu kongrede ilk kez ilaç sanayi desteği olmuş, ve kongrenin yapıldığı Nevşehir Dedeman otelde konaklamıştık. Kongre bilimsel açıdan çok doyurucu geçmiş, kongre bitiminde Ürgüp, Göreme, Ihlara vadisi ve yer altı şehirlerini içeren çevre gezisi yapmıştık. Kongrelerin farklı illerde olması hem o ile hareket getiriyor hem de bizler ülkemizin farklı bölgelerini tanıma imkanı buluyorduk. Tabi bu yıllarda ülkemizdeki gastroenteroloji sayısı bugünkünden çok azdı, kongrelere katılım bugünlerde olduğu gibi binli değerlerde değil, ortalama 200-300 civarında oluyordu, hal böyle olunca da her kes birbirini tanıyor, ortam daha sıcak ve iletişim daha kolay ve bahsettiğim çevre gezilerini planlamak daha kolay oluyordu.

Unutamadığım bir diğer kongre **2-7 Ekim 1994 tarihinde Los Angeles ta yapılan X. Dünya Gastroenteroloji Kongresi (WCOG)** idi. O kongrede gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin gastroenteroloji dernekleri ile irtibata geçerek genç gastroenterologlar için kongre içinde **“Young Clinician Programme”** başlığı ile bir bölüm düzenliyordu. Bu bölüme ulusal gastroenteroloji derneklerince seçilmiş, 35 yaş altı genç gastroenterologlar bildiri ile başvuruyorlar, bildirimleri program için kabul görür ise tüm masrafları WCOG tarafından karşılanmak üzere kongreye katılım hakkı kazanıyorlardı. X. WCOG’ne Burhan Şahin hocamızın önerisi ve desteği ile bizim klinikten ben, Sedat Boyacıoğlu, rahmetli arkadaşımız Uğur Yılmaz, İstanbul’dan Yılmaz Çakaloğlu, Sabahattin Kaymakoglu ve Fatih Beşişik seçilmiş, ve WCOG un kabulü ile de kongreye katılma hakkı kazanmıştık. Ben **“Cholelithiasis, Cholecystectomy and Colorectal Cancer ve Endoscopic Ligation of Esophageal Varices (EVL) Compared with Endoscopic Injection Sclerotherapy (EIS)”** başlıklı iki bildiri ile katılmıştım kongreye. İlk kez okyanus aşırı seyahat etmiş ve böylesine büyük bir organizasyona katılma şansım olmuştu. Bu şans bize tanıyan tüm hocalarımıza bir kez daha şükranlarımı sunarım. Organizasyon mükemmeldi. Shuttle biletine kadar gerekli olan tüm belge ve bilgiler en ince ayrıntısına kadar WCOG tarafından düşünülmüş ve tarafımıza postalanmıştı. Henüz internet olmadığı için tüm yazışmalar posta ile yapılıyordu. Tek başıma ilk kez yapacağım aktarması bol uzun bir seyahat yirmi dört saat içinde hiçbir aksama olmadan gerçekleşmiş ve otele yerleşmişim. Tunus’lu bir kadın doktor ile aynı odayı paylaşıyorduk. Otel kongre merkezine yürüme mesafesin-

de idi. Yaptığım okyanus aşırı yolculuk uyku düzenimi bozsa da ertesi sabah heyecanla hazırlanmış, kahvaltı sonrası kongre merkezine gitmek üzere yola çıkmıştım. Her yer bayram yerine giden çocuklar gibi genç klinisyenler ile doluydu. Yürüyerek on dakika içinde ulaştığımız kongre merkezi muhteşemdi. İçinde kaybolacağınız büyüklükte idi ve merkezin yapısını, salonların yerini öğrenmek biraz zaman olsa da yönlendirmeler, kolay anlaşılır krokiler sayesinde kısa sürede hallolmuştu. İlk gün kongre merkezini, toplantı salonlarını tanıma ve programı anlama ile geçti. Uzun ve renkli bir açılış seremonisi yapılmıştı. Genç Klinisyenler programına seçilen 100 e yakın genç gastroenterologa seremoni içinde özel bir yer verilmişti. Açılışta bizler Olimpiyatlara katılan sporcular gibi ellerimizde ülkelerimizin bayrağı ile seremoninin yapıldığı büyük salonda X. WCOG düzenleyicileri, UCLA (Los Angeles Kaliforniya Üniversitesi) gastroenteroloji kliniği hocaları ve ABD’nin değişik üniversitelerinden katılan genç gastroenterologlar ile birlikte yürümüştük. Biz davetli genç klinisyenler, ABD’li bir genç klinisyen ile eşleştirilmiştik, kongre sonuna kadar bu arkadaşlar bizimle ilgilenecekler, bize eşlik edecekler ve birlikte zaman geçirerek arada bir dostluk oluşacaktı. Ama ne yazık ki benimle eşleşen arkadaşı ben kongre sonuna kadar bir daha göremedim ve organizasyonun amaçladığı o beraberlik ve dostluk gerçekleşmedi. Kongrenin bilimsel içeriği o kadar zengindi ki hepsine yetişmek mümkün değildi. Altı büyük ve çok sayıda küçük salonda genel kongre oturumları gerçekleşirken, genç klinisyen oturumları ve sunumları ayrı bir program ile farklı saatler ve salonlarda gerçekleşiyordu. Kongreden en fazla yararlanmanın yolu ilgilendiğimiz konuları seçip ona göre takip etmektir.

Fotoğraf 3. Nevşehir, Kongrenin yapıldığı Dedeman Oteli önü, ön sıra soldan itibaren Mehmet Zeki Okudan, Burhan Şahin, Leziz Onaran, Yaşar Acar, Nurgül Şaşmaz, Ülkü Sarıtaş, Perihan Oğuz, Zerrin Enacar, arkada Remzi Dalay, Enver Dolar ve Tülin Şahin

Gastroenterolojide derinlemesine bilimsel ve klinik deneyim sahibi olmak belli konularda ağırlıklı çalışmak ile mümkündür. Bu misyon ile bizim kliniğimizde 1992 yılında her türlü yeniliğe açık ve ileriye dönük geniş öngörülerini olan Burhan hocamızın öncülüğünde gerçekleştirilen hepatoloji ve inflamatuvar bağırsak hastalıkları çalışma grupları önemli bir atılımdı. Sonra bu iki ana gruba, pankreas, motilite, girişimsel endoskopi, karaciğer transplantasyonu gibi diğer gruplarda eklendi. Ben hepatoloji ve girişimsel endoskopi ağırlıklı çalıştığım için kongrede bu konuları seçtim ve ağırlıklı olarak onları takip ettim. Hepatoloji ile ilgili hiç unutamadığım ve aradan geçen çeyrek asıra rağmen bugünkü gibi gözümde canlanan toplantı bizlerin kısaca "Şerlok" olarak bildiğimiz "Diseases of the Liver and Biliary System" isimli kitabını satır satır okuduğum ve bildiğim Sheila Sherlock hocanın oturma başkanlığı yaptığı "Hepatosellüler Kanserde Multidisipliner yaklaşım" konulu paneldi. Hoca açık mavi renkli, içinde beyaz küçük ekoseleri olan bir döpiyes giymişti, orta boy-lu, normal kilolu, açık sarı dalgalı saçlı ve mavi gözlüydü. En ön sırada oturmuş kendimden geçmişçesine toplantıyı ama daha da çok hocayı izliyordum. Ne kadar özgüvenli, bilgili ve kendinden emindi. Toplantıyı bir orkestra şefi gibi yönetiyordu. Tartışma kısmı en az toplantı kadar ve belki daha çok renkliydi. Konu ile ilgili dünyanın önemli bilim insanlarını ismi ile çağırıyor ve konu hakkında onların yorumlarını istiyordu. Toplantı bitti, ben hala devam etmesini beklercesine yerimden kalkamıyordum. Dört gün süren bilimsel toplantı akşamlarında genç klinisyenler için UCLA hocaları ile birlikte iki saat kadar yuvarlak masa toplantıları yapılıyordu. Son derece alçak gönüllü, sade, çok bilgili oldukları kullandıkları her kelime, kurdukları her cümlede belli olan UCLA hocaları bizi konuşmaya ve toplantıya katılmaya teşvik ediyorlar, cesaretlendiriyorlar ve konu ile ilgili fikirlerimizi mutlaka belirtmemizi istiyorlardı. Toplantılar bittikten sonrada sosyal programa geçiliyordu. Bir akşam ABD tarihinde önemli yer tutan otomobillerin sergilendiği " Otomobil müzesini " gezmıştik. Gala yemeği Hollywood filmlerinin çekildiği " Hollywood Universal Studio" larda yapılmıştı (Fotoğraf 4). Batman gibi o zamanlar ünlü birçok filmin çekildiği yerleri görmek, sokaklarında dolaşmak da benim için ayrı bir deneyim oldu, ve unutulmazlar arasında yerini aldı.

Kongre bilimsel programı bittikten sonra genç klinisyenlere iki gün süreyle UCLA da üniversite yerleşkesini, tıp fakültesini, hastaneyi ve gastroenteroloji bölümünü tanıtan ve sonrasında yuvarlak masa toplantılarının yapıldığı bir program düzenlenmişti. Çok kısa bir süre olmasına rağmen makalelerinden tanıdığımız birçok hoca ile birlikte olmak, onlarla tartışmaya katılmak o günün koşullarında benim için inanılmaz bir deneyimdi. Infla-

matuvar bağırsak hastalıkları ile ilgili katıldığım yuvarlak masa toplantısında, hastaların özel bir çalışma grubu tarafından izlendiği, ki bu çalışma grupları bizim kliniğimizde de 1992 yılında kurulmuştu, ve mutlaka ekipte bir psikolog ve psikiyatrist olduğu vurgulanmış, ve psikolojik desteğin İBH tedavisinde çok önemli olduğundan bahsedilmişti. Bir hafta dolu dolu geçen kongrenin ardından bilimsel ve sosyal açıdan zenginleşmiş olarak sağ salim ülkeye dönmek güzeldi. Kongre sırasında stantları gezerken gördüğüm kolonoskopi hastalarına giydirilmek üzere hazırlanmış arkası delikli şortlardan birkaç tane örnek alarak yanımda getirmiştim. Burhan hocamıza gösterdim, çok beğendi, o zaman ülkemizde kullan-at tarzı gömlek malzemesi olmadığı için, ameliyathane gömleklerinin dikildiği yeşil kumaşlardan benzer şortları endoskopi sorumlu hemşiremiz Fatoş (Fatma Ayvaz) hastane terzisine diktirmiş ve böylece kolonoskopide hastalar açısından delikli şortları giyerek işlem yaptırmak daha rahat hale gelmişti. Sonrasında bildiğiniz gibi kullan-at malzemeden üretilen delikli kolonoskopi şortları yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Bu

Fotoğraf 4. Universal Studio'da yapılan gala gecesinde, yorgun bir günün ardından yaka paça biraz kaymış görünüyor

kongrede gördüğüm bir diğer yenilikte özofagus varis tedavisinde uyguladığımız endoskopik bant ligasyonu için üretilen çoklu bant sistemi idi. O güne kadar biz Stiegmann Goff tarafından patenti alınmış ve kendi ismi ile üretilen tek bant atan sistemi kullanıyorduk. Bu sistemde hastaya mutlaka overtüp yutturmak, her bir bant atımı için endoskopi tekrar çıkartıp yeni bant yükleyerek işlemi tekrarlamak gerekiyordu. Bu uygulama hem zaman alıyor hem de hasta açısından sedasyon da yapamadığımız için işlemi katlanması zor hale getiriyordu. Bazen de over tüpün distal ucunun varise basısına bağlı kanamanın aktive edildiği oluyordu. Yanımda broşürünü getirdiğim çoklu bant sistemini Burhan hocamıza gösterdim, o da hemen istek yapıp alalım dedi, ilgili firmanın Türkiye temsilcisine broşür gösterildi ve kısa sürede alım yapılarak kliniğimizde varis tedavisinde çoklu bant sistemini kullanmaya başladık, özofagus varis endoskopik tedavisi özellikle de bant ligasyonu hep ilgimizi çekti, edindiğimiz pratik tecrübe ve bilgi birikimini kongrelerde sunduk ve makaleler ile yayınladık. Bu iki örnekte görüldüğü gibi internetin ve bilgiye ulaşmanın kolay olmadığı o yıllarda yurt dışı kongrelere katılmak, bilgi ve tecrübe artırma yanında bu tür yenilikleri görüp kendi kliniklerimizde uygulama fırsatı vermekteydi. Benim gibi birçok arkadaşımda şüphe yok ki bu tür tecrübeleri yaşamış ve kendi kliniklerinde uygulama fırsatı bulmuşlardır.

Burada unutamadığım kongrelerden bahsederken kuşkusuz bu üç kongre hem mesleğin başlarında ve hem de gençlik dönemine denk geldiği için bizi çok heyecanlandırmış ve unutulması güç anılar bırakmıştı. Ancak teknolojiye akıl almaz ve hızlı gelişmeler, ulaşımın kolaylaşması dünyanın adeta küçüldüğü izlenimi veren, internet ile her yere çok kolay ulaşım bilgi sahibi olduğumuz günümüzde çok fazla katılımlı, içeriği zengin, görseli bol, takip etmesi bile güç olacak sayıda çok yapılan ulusal ve uluslararası kongreler acaba biraz da heyecanı azalttı mı diye düşünmeden edemiyorum.

Yazının başlığı ben merkezli görünse de yazı içeriğinde yaşadığım tecrübeler ışığında zaman tüneline bir yolculuk yapmayı amaçladım. Bu yolculukta tıp fakültesi sonrası eğitim hayatımda önemli yeri olan, ülkemiz sağlık hizmeti ve eğitiminde çok hizmetler vermiş iki sağlık kurumundan birazda hüzünle bahsederek yazıyı bitireceğim. İlki, kuruluşu Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumu ile özdeş, Nazi Almanya'sının zulmünden kaçarak genç Cumhuriyetimizin ilk yıllarında konuk edilmiş, ülkemizde sağlık ve eğitim alanında çok önemli hizmetler vermiş Alman doktor ve akademisyenlerinde bir dönem görev yaptığı, milyonlarca hastaya sağlık hizmeti vermiş, on binlerce doktorun uzmanlık ve akademik eğitim aldığı, benim de dahiliye ihtisasını aldığım ve sonraki yıllarda Gastroenteroloji Klinik şefi olarak görev yaptığım Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, diğeri Türkiye'de sağlık alanında birçok ilki başlatan, kalp damar cerrahisi, kardiyoloji, gastroenteroloji ve gastroenteroloji cerrahisi dallarında bir okul olan ve üst düzey sağlık hizmeti veren Türkiye Yüksek İhtisas Eğitim Ve Araştırma Hastanesi. Neden hüzünle diye yazdım, çünkü bu iki güzide sağlık ve eğitim kurumu birkaç ay önce kapatıldı ve Bilkent Şehir Hastanesi adı altında devasa sağlık yerleşkesine taşındı. İsimleri mazide ve hatıralarımızda kaldı. Umarım bu binalar yıkılmadan, yağmalanmadan, betonlaştırılmadan özgün yapıları korunarak sağlık ve eğitim alanında hizmet sunacak yapılara ve /veya Sağlık müzelerine dönüştürülür.

***“Tarihini ve geçmişini bilmeyen,
ona saygı duymayan bir millet,
yok olmaya mahkumdur...”
Mustafa Kemal Atatürk***

İstanbul'daki TKAD dernek binası inşaatı hızla devam ediyor.

Prof. Dr. Sabahatin Kaymakoğlu hocamız kaba inşaatı kontrol ediyor.

Biraz da Gülelim...

